

OHJEET YHTEISKUNTAOPIN KIRJOITTAJALLE

YHTEISKUNTAOPIN KURSSIT

YH1: yhteiskuntatieto (pakollinen)

Yhteiskuntaopin peruskurssi, jonka keskeisiä sisältöjä ovat poliittiset toimielimet ja toimijat, hyvinvointivaltio, kansalaisyhteiskunta ja turvallisuusasiat. Toimielimet ja niiden välinen vallanjako on osattava. Kurssin tärkeä teema on myös kansalaisen vaikutusmahdollisuudet.

YH2: taloustieto (syventävä)

Taloustiedon kurssi, jonka keskeisiä asioita ovat kansantalouden eri toimijat. On tiedettävä kotitaloudet, yritystoiminta, pankkitoiminta, kansantalouden häiriötilat: inflaatio, työttömyys, suhdannevaihtelut ja ulkomaankaupan ongelmat sekä julkinen talous.

YH3: lakitieto (syventävä)

Lakitiedon kurssilla keskeistä on oikeudellinen näkökulma yhteiskuntaan. Kurssilla opiskellaan sopimusoikeutta, perheoikeutta, kuluttajansuoja-asioita, asumiseen liittyviä oikeudellisia kysymyksiä, rikosoikeutta ja tuomioistuimien toimintaa. Oikeudelliset perustelut ja käsitteiden käyttäminen on tärkeää.

YH4: Eurooppalaisuus ja Euroopan unioni (syventävä)

Euroopan unionia käsittelevällä kurssilla opitaan unionin yhdentymishistoria, toimielimet, keskeiset sopimukset, Suomen jäsenyyteen liittyvät kysymykset ja Euroopan tulevaisuuden haasteet.

YH5: kertauskurssi

Kertaa kurssit 1-4. Kurssilla harjoitellaan esseevastausten laadintaa ja valmistaudutaan yo-kokeeseen.

Yhteiskuntaopin kurssien suoritusjärjestys on vapaa. Yhteiskuntaopin kirjoittajan on suositeltavaa opiskella mahdollisemman monta yhteiskuntaopin kurssia. Yhteiskuntaopin kokeessa apua on myös muista lukion kursseista esim. Suomen historian kurssi tukee suomalaisen yhteiskunnan toimijoiden ymmärtämistä.

YHTEISKUNTAOPPI REAALIKOKEENA

Yhteiskuntaopin kokeessa on 10 kysymystä, joista vastataan 6 kysymykseen.

Tehtävät jakaantuvat yleensä:

- kurssi 1 yhteiskuntatieto: 3 kysymystä (toinen jokereista on yleensä yhteiskuntatietoa)
- kurssi 2 taloustieto 3 kysymystä (toinen jokereista on yleensä taloustietoa)
- kurssi 3 lakitieto: 2 kysymystä
- kurssi 4 eurooppalaisuus ja Euroopan unioni: 2 kysymystä

Älä vastaa useampaan kuin ohjeissa pyydetään.

Lähivuosina taloustiedon merkitys kokeessa on kasvanut. Lue erityisen hyvin kurssit 1 ja 2 reaalikokeeseen. Tehtävät laaditaan aina syksyisin seuraavaksi kevääksi ja syksyksi.

Tavallisten tehtävien vastauksista voi saada **kuusi pistettä**.

Jokaiseen kokeeseen sisältyy kaksi jokeritehtävää, joista voi saada 9 pistettä.

- Jokerit merkitään tehtävänumeron edessä olevalla + -merkillä. Jokeritehtävät tulevat todennäköisesti kursseista YH1 ja YH2. Jokeritehtävästä voi saada maksimissaan yhdeksän pistettä. **Voit vastata molempiin jokereihin!** (jolloin sinun täytyy vielä vastata neljään tavalliseen tehtävään)

TEHTÄVÄTYYPIT

Perustehtävät ovat esseemuotoisia kysymyksiä esim.

- *Mitkä ovat puolueiden tehtävät ja niiden merkitys Suomen poliittisessa järjestelmässä?*
- *Mitä tarkoittaa hallituksen parlamentaarinen vastuu, ja missä eri yhteyksissä parlamentarismien periaate ilmenee Suomen valtion poliittisen järjestelmän toiminnassa?*
- *Millainen rooli työmarkkinajärjestöillä on suomalaisessa yhteiskunnassa?*
- *Mitä jäsenyys Euroopan raha- ja talousliitossa (EMU) edellyttää jäsenvaltiolta, ja mitä tavoitteita liiton perustamisella on ollut?*

Osa kysymyksistä on laaja-alaisia, moniosaisia ja asioiden soveltamiskykyä mittaavia esim.

- *Mitä näkökohtia suomalaisen yrityksen tulisi ottaa huomioon suunnitellessaan investointeja kotimaahan (2 p.), muualle Euroopan unioniin (2 p.), Euroopan unionin ulkopuolelle (2 p.)?*

Kuvion tulkintatehtävä

- Jokaisessa kokeessa on yleensä jokin kuvio, taulukko tai tilasto. Muista viitata aineistoon ja kirjoittaa johtopäätöksiä aineistosta!

Tekstidokumenttitehtävä

- Aika usein toinen jokereista on tekstidokumenttitehtävä. Eurooppa-kurssista on myös yleensä tekstidokumentteja. Jos tehtävässä pyydetään esim. vertailemaan tekstejä, sinun täytyy kirjoittaa teksteistä tarpeeksi. Ei riitä, että luet tekstit. Muista esitellä tekstien kirjoittajat.
- Joskus pitää vertailla kahta erilaista käsitystä, tee se huolellisesti.

Taulukkotehtävä

- Yh2-taloustiedosta on yleensä joku taulukko, jota täytyy tulkita. Ei riitä, että katsot taulukkoa, sinun täytyy etsiä taulukosta muutoksia ja vaihteluja, ja kirjoittaa niistä. Pisteitä saa siitä, että on osannut kirjoittaa taulukosta tarpeeksi.
- Kirjoita siis auki, mitä taulukossa näkyy!

Oikeustapaustehtävä

- Lakitiedossa on yleensä oikeustapaustehtävä. Joskus oikeustapauksen ratkaisemiseen on monta vaihtoehtoa, esitele silloin ne kaikki!
- esim. *14-vuotias Pasi, 16-vuotias Jarkko ja 18-vuotias Tuomas ovat kaupungilla ja ihailevat pikkukadulla sijaitsevan elektroniikkaliikkeen ikkunassa olevia digitaalikameroita. Tuomas ei voi vastustaa kiusausta ja käskee Pasia ottamaan kiven ja rikkomaan kaupan näyteikkunan. Pasiin vastustellessa Jarkko ottaa häntä rinnoista kiinni ja vaatii toimimaan. Lopulta Pasi rikkoo ikkunan, ja pojat ottavat kamerat itselleen. Pojat jäävät kuitenkin kiinni. Arvioi poikien toiminnan oikeudellisia seurauksia.*
- **Muista oikeudelliset perustelut!** Lakitiedon tehtäviin ei kannata vastata ns. maalaisjärjellä, koska vastauksissa tarvitaan oikeudellista tietoa.

Moniosaiset jokeritehtävät

- Moniosaisissa jokeritehtävissä on useimmiten dokumenttiosio, joiden eri osien kohdalla ilmoitetaan niiden pisteet (esimerkiksi jokeritehtävän a-osa voi olla kahden pisteen, b-osa kolmen pisteen ja c-osa neljän pisteen arvoinen)

Tehtävä, jossa vaaditaan tietoa useasta kurssista

- tehtävien kysymykset voivat vaatia tietoa useammastakin eri kurssista esim. YH1 ja YH2 kurssien asiat voidaan kysyä samassa kysymyksessä.
- *Vuonna 2000 Suomessa oli 452 kuntaa mutta vuonna 2009 vain 348 kuntaa. Mistä tämä kehitys on johtunut ja mitä vaikutuksia sillä on kuntalaisen kannalta?* (yh1 ja yh2)
- *Kaikki työntekijät eivät Suomessa nauti säännöllisen työsuhteen eduista, koska monet tekevät niin kutsuttuja pätkätöitä. Mitkä tekijät selittävät pätkätöiden yleisyyttä, ja mitä käytännön vaikutuksia tällaisilla työsuhteilla on työntekijälle?* (yh1, yh2 ja yh3)

Aineoppirajat ylittävät tehtävät

- kokeessa on 1–2 oppiainerajat ylittävää tehtävää, joita ei merkitä erikseen
- oppiainerajat ylittävään tehtävään voi muista aineista saada apua esim. historia, maantieto, uskonto, elämäkatsomustieto jne.
- oppiainerajat ylittävää tehtävää ei merkitä erikseen!

VALMISTAUTUMINEN KOKEESEEN

- Parasta valmistautumista kokeeseen on uutisten seuranta! Uutisia voi seurata TV:stä, radiosta, internetistä, teksti-TV:stä, sanomalehdistä, aikakauslehdistä jne.
- Lue oppikirjat huolellisesti. Harjoittele perusasiat hyvin esim. erilaiset poliittiset toimielimet täytyy osata.
- Tutustu vanhoihin ylioppilaskokeisiin.
- Kannattaa tutustua kertauskirjoihin, niissä on tiivistetty kurssien keskeiset asiat.
- Tee tiivistelmiä, käsittekarttoja ja käsitteenmäärittelyjä.

- Harjoittele esseevastauksen kirjoittamista ja kuvioiden tulkintatehtäviä.
- Osallistu kertauskurssille, jos se on mahdollista. Jos et pääse kurssille, katso löytyykö eLukion puolelta kurssia. www.elukio.fi
- Ole yhteydessä opettajaan, saat kertausmateriaaleja ja vinkkejä kokeeseen.
- Jos sinulla on mahdollisuus käyttää nettiä, käy katsomassa moodlesta kertauskurssin materiaalit --> pyydä yhteiskuntaopin opettajalta oikeudet kurssille. Sivustolla on tiivistelmiä kursseista ja linkkejä suositeltaviin materiaaleihin. <http://virtuaali.edu.ouka.fi>

KOKEESSA TOIMIMINEN

- Lue kysymykset läpi rauhassa ja tarkasti.
- Ota rauhallisesti. Aikaa on 6 tuntia eli n. tunti/vastaus.
- Merkitse otsikoksi kirjoittamasi aine ja tehtävän numero esim. yhteiskuntaoppi 8
- Kannattaa suunnitella essee lyhyesti suttupaperille → esim. käsitekartta tai ranskalaiset viivat auttavat hahmottamaan aiheen.
- Käytä hyvää asiakieltä ja käsittele aihetta johdonmukaisesti.
- Jokainen vastaus laaditaan omalle paperille → **ei suttuja siihen.**
- Jos kysymys on moniosainen, muista vastata kaikkiin kysymyksiin.
- Suttupaperit ja koevastaukset, joita **et** halua arvioitavaksi, **viivaa yli rakseilla!**

HYVÄ ESSEEVASTAUS

Käsitteet on selitetty ja niitä on käytetty täsmällisesti.

- Muista, että vaikka esseevastauksessa ei pyydetä selittämään käsitteitä, sinun täytyy se tehdä. Esim. taloustiedon kurssin kysymys *Miten liikeyritys voi parantaa kannattavuuttaan?*. Tehtävässä sinun täytyy ensin selvittää, mitä kannattavuus tarkoittaa.

Selitä asiat riittävän perusteellisesti.

- Varmista, että koevastauksen lukija ymmärtää, mitä tarkoitat. Opettaja tai sensori ei ole ajatustenlukija. Pisteitä voi antaa kirjoitetuista asioista.
- Yksittäisten faktojen luetteleminen ilman perusteluja ei riitä kiitettävien pisteiden saamiseen.
- Vältä ylimielisyyttä, **kirjoita dokumentista ennemmin liikaa kuin jätät jotain mainitsematta ”itsestänselvyytenä”.**
- Silti sinun on pidettävä mielessä, että et kirjoita kaikkea mahdollista mitä dokumentista mieleen tulee vaan **keskityt tehtävän kannalta olennaisiin asioihin.**

Asioita on käsitelty monesta eri näkökulmasta.

- **Ainereaali on kypsyyskoe.** Vältä jyrkkiä omia mielipiteitä, erilaisten asioiden tuomitsemista, julistamista tai mustavalkoisuutta. Mieti aina, voisitko käsitellä asiaa useasta näkökulmasta. Esim. yhteiskuntaopin tehtävä: *Erään käsityksen mukaan on hyväksi antaa tuloerojen kasvaa. Tarkastele näkökohtia tämän käsityksen puolesta ja vastaan.* Tässä tehtävässä täytyy siis keksiä perusteluja tuloerojen kasvattamisen puolestakin.

Esimerkeillä on osoitettu, että ei liikuta pelkästään yleisellä tasolla, vaan vastaaja hallitsee ja ymmärtää asiat.

- Esimerkkejä voi käyttää ajankohtaisista aiheista esim. *Millainen rooli pankeilla on kansantaloudessa?* → kannattaa kirjoittaa jotain ajankohtaisesta talouskriisistä.

Ole tarkkana, mitä asiaa kysytään

- Lue kysymys useampaan kertaa ja rajaa aihe. Esim. yhteiskuntaopissa kysyttiin *Miten presidentti valitaan*. Vastauksessa täytyy muistaa vaalijärjestelmän selittämisen lisäksi myös, että presidentti valitaan syntyperäisistä Suomen kansalaisista ja yksi henkilö voi olla maksimissaan kaksi kautta peräkkäin.

On vastattu kaikkeen siihen, mitä kysytään ja on muistettu käyttää dokumentteja

- Dokumenttitehtävissä oletetaan aina, että **opiskelija käsittelee vastauksessaan itse dokumenttia**.
- Sinulta vaaditaan riittävää malttia esimerkiksi tekstin, tilaston tai kuvion analyysiin.
- Jos samaa asiaa kysytään kahdesti eri tehtävissä, kirjoita asiat molempiin!

Jos et ole varma jonkin yksittäisen tiedon oikeellisuudesta, on ehkä parempi jättää koko asia mainitsematta kuin lähteä arvailemaan → virheistä tulee miinusta

PRELIMINÄÄRIT

Ennen kirjoituksia koululla järjestetään preliminääri, joka on harjoituskoe. Preliminäärissä voi harjoitella ajankäyttöä ja tehtäviin vastaamista. Vaikket olisi vielä valmistautunutkaan kirjoituksiin, sinun kannattaa osallistua preliminääriin. Seuraa koulun kotisivuja tai kysy opettajalta preliminäärin ajankohdasta.

KOKEEN JÄLKEEN

Opettaja arvostelee vastaukset ja sitten ne lähetetään YTL:n sensorin tarkastettavaksi. Lopullisten vastausten tulosta yleensä tiedotetaan koulun kotisivuilla.

LINKKEJÄ

www.ylioppilastutkinto.fi

<http://abitreenit.yle.fi/>

<http://www02.oph.fi/etalukio/yhteiskuntaoppi/> (kaikkien kurssin materiaaleja!)

http://www.otava.fi/oppimateriaalit/oppimateriaali_sarjat/forum/oppilaidentehtavia/fi_F1/abipaketti_yko/ (Forumien abipaketti ja vinkkejä kokeeseen)

<http://www.kansanvalta.fi/>

<http://www.eurooppatiedotus.fi/Public/default.aspx?>

<http://www.findikaattori.fi/>

<http://www.vn.fi/etusivu/fi.jsp>

www.eduskunta.fi

www.presidentti.fi